

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут управління, економіки та
природокористування
Кафедра публічного управління та економіки**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту
_____ **В.Г. Горник**
_____ 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМИ
ПРОЦЕСАМИ”**

освітній рівень   Доктор філософії

галузь знань   28 Публічне управління та адміністрування

спеціальність
(спеціалізація)   281 Публічне управління та адміністрування

освітня програма   Публічне управління та адміністрування

тип дисципліни   Вибіркова

Київ – 2020 рік

Розробник: О.Л.Євмешкіна, д.держ.упр., доцент, доцент кафедри публічного управління та економіки

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та економіки

Протокол від 17 листопада 2020 року № 5

Завідувач кафедри публічного
управління та економіки

С.О.Кравченко

Погоджено:
Гарант освітньої програми

С.О.Кравченко

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>		<i>Розподіл годин за навчальним планом</i>		
Кількість кредитів:	4	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	120		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	2	Лекції:	24	10
Семестр:	4	Практичні заняття:	-	-
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	-
аудиторне:	3	Семінарські заняття:	16	6
самостійна робота:	6	Самостійна робота:	80	104
Форма підсумкового контролю:	залік	Консультації:	-	-
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	-

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у НПП кафедри публічного управління та економіки, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kravchenko.serhii@tnu.edu.ua.

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Основи публічного управління та адміністрування Політика в публічному управлінні Публічна служба Відкрите врядування	Реформи держави та суспільства Інновації в публічному управлінні

Мета вивчення дисципліни:

Формування у аспірантів системи знань про управлінський вимір глобалізації, її впливу на діяльність органів управління національних держав, безпеку та політику європейської інтеграції, вмінь та навичок використовувати ці знання при проведенні наукових досліджень.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 28. Знання моделей та механізмів глобального управління суспільними процесами, вміння розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/	Комунікація	Відповідальність

		навички		і автономія
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
ФК 21. Здатність визначати потреби, можливості та шляхи співпраці державних інститутів із суб'єктами глобального управління для вирішення суспільних проблем, розробляти рекомендації та рішення щодо адаптації державного управління до умов глобалізаційного розвитку.	ПРН 28	ПРН 28		ПРН 28

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Явище глобалізації та її управлінський вимір

Тема 1.1. Процеси глобалізації у сучасному світі

Поняття глобалізації. Цілісність сучасного світу та його різноманіття. Сутність цивілізаційної парадигми та її основні положення. Співвідношення «цивілізація», «суспільство» та «культура». Типологічні моделі цивілізації та її різновиди. Підходи до класифікації цивілізацій М.Данилевського, А.Тойнбі, П.Сорокіна, К.Ясперса. Принципи формування глобальної цивілізації: цілісності світу, системного характеру економічних та соціокультурних відносин країн, зумовленості локальних та глобальних процесів суспільного розвитку.

Вплив глобалізації на культуру сучасного світу (глобальна, масова маргінальна, космополітична, транснаціональна, принципи формування глобальної культурної цілісності: єдності й різноманіття культури; "культурної демократії"; міжнародної культурної співпраці та ін.). Глобалізація інформаційних процесів. Чинники формування глобального «інформаційного суспільства». Складові інформаційної глобалізації. Інформаційна глобальна політика. Потенціал держави як суб'єкта глобальної інформаційної конкуренції. Геополітичний та гео економічний вимір процесів глобалізації: проблеми взаємовідносин "Північ-Південь" та "Захід-Схід", можливі шляхи оптимізації світового розвитку по осі Північ-Південь, економічна десоверенізація держави.

Тема 1.2. Глобалістика як галузь наукових досліджень глобалізації

Глобалістика як нова інтегративна галузь наукового знання вивчення глобальних явищ. Головна мета, об'єкт, предмет та категорії глобалістики: глобальний розвиток, глобальна система, глобальне суспільство, інтеграція, коеволюція, локалізація, інтернаціоналізація, регіоналізація, суверенітет, модернізація, традиціоналізм та ін. Етапи розвитку глобалістики. Школи глобалістики: Римського клубу; Інституту всесвітніх спостережень (США), універсального еволюціонізму, Д.Гвішиані та ін. Глобальні процеси природного характеру (екологічні процеси, зростання чисельності людської популяції, зміна клімату, виснаження ресурсів, скорочення біорізноманітності). Загальні наукові завдання глобалістики.

Тема 1.3. Глобальні проблеми та моделі глобального управління

Класифікація глобальних проблем. Моделі глобального управління. Характерні риси та проблеми сучасного етапу розвитку цивілізації. Передумови розробки сценарію розвитку глобальної цивілізації в умовах глобальних криз. Основні положення концепції «зіткнення цивілізацій» (С.Хантінгтон) та «діалогу цивілізацій» (М.Хаттамі). Поняття, відмінності і переваги стратегії партнерства цивілізацій. Засади стратегії глобального гуманізму. Порівняльний аналіз світових цивілізацій: характеристика вертикальних цивілізацій; Захід і

Схід як предмет цивілізаційного аналізу; характеристика горизонтальних цивілізацій. Цивілізаційні відмінності в моделях геополітичної поведінки та забезпечення безпеки країн Заходу і Сходу. Соціокультурні проблеми політичного партнерства та визначальні риси сучасного діалогу культур Політичний простір та політичний час глобального світу. Політичний консенсус у глобальному діалозі цивілізацій.

Глобальна нерівність, що виникає в ході процесу глобалізації породжує транснаціональні форми нерівності. Регіональна нерівність – результат нерівномірного розвитку світової економіки. Теорії, які намагаються пояснити відсталість і слабкий розвиток окремих регіонів світу.

Розділ 2. Глобалізація управління суспільними процесами у сучасному світі

Тема 2.1. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління

Моделі соціальної організації в умовах глобалізації. Функції міжнародних організацій як суб'єктів глобального управління. Діяльність міжнародних організацій. Передумови створення системи глобального управління: Світового уряду, Світового парламенту, Глобальної судової системи. Міжнародні норми та організації, які можуть стати елементами системи глобального управління. Формування системи глобального менеджменту. Синонімічна, планетарна, наднаціональна і цивілізаційна концепції глобального управління. Напрями, концепції та тенденції глобальної еволюції державно-управлінських систем (зміна моделі громадської участі у прийнятті рішень органами влади, концепція "відкритого уряду" та електронного уряду, формування публічного менеджменту, адаптація державної політики до процесів глобалізації управління та ін. перехід від ієрархічних до мережових моделей побудови управлінських систем). Проблеми і перспективи участі України в системі глобального врядування.

Тема 2.2. Розвиток систем управління на рівні наддержавних регіональних об'єднань

Поняття наддержавних регіональних об'єднань та особливості їх функціонування. Інтеграційні процеси в Європі. Розвиток ідеї Єдиної Європи та місце в ній України. Сутність ЄС як інтеграційного об'єднання особливого типу. Субсидіарність, солідарність і комунітарне право як інструменти розвитку інтеграційних процесів, гармонізації управлінських систем країн ЄС. Становлення та особливості розвитку відносин України з ЄС. Стратегічне планування політики європейської інтеграції.

Тема 2.3. Роль транснаціональних корпорацій у глобальному управлінні

Основні підходи до визначення ТНК. Причини утворення та розвитку ТНК. Роль ТНК у світових економічних процесах. Особливості територіального розміщення ТНК. Діяльність транснаціональних корпорацій. Взаємовідносини державного управління і ТНК в умовах глобалізації. Національні держави і транснаціональні корпорації як головні суб'єкти глобального управління. ТНК як «рушійні сили» глобалізації суспільного розвитку. Концепції однополярного інституційного устрою глобального управління та місце ТНК в ньому.

Розділ 3. Вплив глобалізації на державотворення та управління державою

Тема 3.1. Зміна ролі та функцій держави у глобалізованому світі

Причини падіння ролі національних держав. Збільшення числа недержавних суб'єктів, які здійснюють традиційно притаманні державі функції. Зміна характеру і змісту управлінської діяльності традиційної держави під впливом глобалізації. Поширення однорідності, стандартизації і тотальної уніфікації як виклик для традиційної держави. Перспективи сумісності національної держави і глобалізації.

Підходи щодо дослідження безпеки міжнародних відносин: неореалізм, глобалізм, регіоналізм і конструктивізм. Передумови та доцільність зміни парадигми міжнародних відносин. Глобальні виклики міжнародній та національній безпеці: конфлікт цінностей; загострення боротьби за ресурси; маргіналізація країн; ерозія державності; поширення зброї масового ураження; міжнародний тероризм; глобалізація криміналу; неконтрольована

міграція; виклики інформаційній безпеці; глобальна криза демократії та культурної ідентичності.

Сутність та зміст основних концепцій міжнародної безпеки (колективна безпека, безпека спільноти, загальна безпека, всебічна безпека). Суб'єкти забезпечення міжнародної та європейської безпеки, їх роль, функції, структура. Особливості інтеграції у воєнно-політичній сфері. Міжнародні, регіональні організації та військово-політичні блоки (ООН, ОБСЄ, ЄС, НАТО, ОДКБ) та їх роль у забезпеченні безпечного розвитку людства.

Тема 3.2. Вплив глобалізаційних процесів на діяльність національної держави

Держава як структурозумовлюючий суб'єкт світової системи. Перспективи подальшого розвитку держав у теоріях глобалізації. Нова класифікація функцій держави в умовах глобалізації. Реалізація функцій держави в контексті глобалізаційних процесів. Сутність та закономірності економічних та політичних інтеграційних процесів. Етапи (форми) економічної інтеграції (створення зони вільної торгівлі; митний союз; розширення свободи економічних процесів; економічний і валютний союз). Специфіка та етапи політичної інтеграції. Чинники, які гальмують інтеграційні процеси. Генезис та розвиток системи європейської безпеки. Формування загальної зовнішньої політики та політики безпеки на європейському континенті. Розвиток Європейської Політики Безпеки і Оборони. Основні елементи Європейської стратегії Безпеки.

Тема 3.3. Державний суверенітет в умовах глобалізації

Поняття державного суверенітету та його обмеження в умовах глобалізації. Вплив глобалізації на сутність та функціональне призначення державного суверенітету. Добровільні обмеження суверенітету держав для вирішення глобальних проблем. Протиріччя між зростаючою взаємозалежністю країн і збереженням державного суверенітету. Обмеження державного суверенітету в умовах колективної безпеки.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Явище глобалізації та її управлінський вимір					
Тема 1.1. Процеси глобалізації у сучасному світі	14	2		2	10
Тема 1.2. Глобалістика як галузь наукових досліджень глобалізації	12	4			8
Тема 1.3. Глобальні проблеми та моделі глобального управління	14	2		4	8
Разом за розділом 1	40	8		6	26
Розділ 2. Глобалізація управління суспільними процесами у сучасному світі я					
Тема 2.1. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління	14	2		4	8
Тема 2.2. Розвиток систем управління на рівні наддержавних регіональних об'єднань	14	4		2	8
Тема 2.3. Роль транснаціональних корпорацій у	12	2			10

глобальному управлінні					
Разом за розділом 2	40	8		6	26
Розділ 3. Вплив глобалізації на державотворення та управління державою					
Тема 3.1. Зміна ролі та функцій держави у глобалізованому світі	14	2			12
Тема 3.2. Вплив глобалізаційних процесів на діяльність національної держави	14	2		4	8
Тема 3.3. Державний суверенітет в умовах глобалізації	12	4			8
Разом за розділом 3	40	8		4	28
Залік				2	
Усього годин	120	24		16	80

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Всього	у тому числі			
л		п/лаб.	сем.	с. р.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Явище глобалізації та її управлінський вимір					
Тема 1.1. Процеси глобалізації у сучасному світі	14	2			12
Тема 1.2. Глобалістика як галузь наукових досліджень глобалізації	12	2			10
Тема 1.3. Глобальні проблеми та моделі глобального управління	14			2	12
Разом за розділом 1	40	4		2	34
Розділ 2. Глобалізація управління суспільними процесами у сучасному світі я					
Тема 2.1. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління	14			2	12
Тема 2.2. Розвиток систем управління на рівні наддержавних регіональних об'єднань	14	2			12
Тема 2.3. Роль транснаціональних корпорацій у глобальному управлінні	12	2			10
Разом за розділом 2	40	4		2	34
Розділ 3. Вплив глобалізації на державотворення та управління державою					
Тема 3.1. Зміна ролі та функцій держави у глобалізованому світі	14	2			12
Тема 3.2. Вплив глобалізаційних процесів на діяльність національної держави	14			2	12
Тема 3.3. Державний суверенітет в умовах глобалізації	12				12
Разом за розділом 3	40	2		2	36
Залік				2	
Усього годин	120	10		6	104

4. Організація самостійної роботи аспірантів

4.1. Підготовка до семінарських занять

Тема 1.1. Процеси глобалізації у сучасному світі

Питання до семінарського заняття

1. Поняття глобалізації.
2. Цілісність сучасного світу та його різноманіття.
3. Сутність цивілізаційної парадигми та її основні положення.
4. Співвідношення «цивілізація», «суспільство» та «культура».
5. Типологічні моделі цивілізації та її різновиди.
6. Принципи формування глобальної цивілізації: цілісності світу, системного характеру економічних та соціокультурних відносин країн, зумовленості локальних та глобальних процесів суспільного розвитку.
7. Вплив глобалізації на культуру сучасного світу (глобальна, масова маргінальна, космополітична, транснаціональна, принципи формування глобальної культурної цілісності: єдності й різноманіття культури; "культурної демократії"; міжнародної культурної співпраці та ін.).
8. Складові інформаційної глобалізації. Інформаційна глобальна політика.
9. Потенціал держави як суб'єкта глобальної інформаційної конкуренції.
10. Геополітичний та гео економічний вимір процесів глобалізації: проблеми взаємовідносин "Північ-Південь" та "Захід-Схід", можливі шляхи оптимізації світового розвитку по осі Північ-Південь, економічна десоверенізація держави.

Тема 1.3. Глобальні проблеми та моделі глобального управління

Питання до семінарського заняття

1. Класифікація глобальних проблем.
2. Моделі глобального управління.
3. Передумови розробки сценарію розвитку глобальної цивілізації в умовах глобальних криз.
4. Основні положення концепції «зіткнення цивілізацій» (С.Хантінгтон) та «діалогу цивілізацій» (М.Хаттамі).
5. Поняття, відмінності і переваги стратегії партнерства цивілізацій.
6. Порівняльний аналіз світових цивілізацій: характеристика вертикальних цивілізацій; Захід і Схід як предмет цивілізаційного аналізу; характеристика горизонтальних цивілізацій.
7. Цивілізаційні відмінності в моделях геополітичної поведінки та забезпечення безпеки країн Заходу і Сходу.
8. Соціокультурні проблеми політичного партнерства та визначальні риси сучасного діалогу культур.
9. Політичний простір та політичний час глобального світу.
10. Політичний консенсус у глобальному діалозі цивілізацій.
11. Глобальна нерівність, що виникає в ході процесу глобалізації породжує транснаціональні форми нерівності.
12. Регіональна нерівність – результат нерівномірного розвитку світової економіки.

Тема 2.1. Міжнародні організації як суб'єкти глобального управління

Питання до семінарського заняття

1. Функції міжнародних організацій як суб'єктів глобального управління.
2. Передумови створення системи глобального управління: Світового уряду, Світового парламенту, Глобальної судової системи.
3. Міжнародні норми та організації, які можуть стати елементами системи глобального управління.
4. Формування системи глобального менеджменту.

5. Синонімічна, планетарна, наднаціональна і цивілізаційна концепції глобального управління.
6. Проблеми і перспективи участі України в системі глобального врядування.

Тема 2.2. Розвиток систем управління на рівні наддержавних регіональних об'єднань

Питання до семінарського заняття

1. Поняття наддержавних регіональних об'єднань та особливості їх функціонування.
2. Інтеграційні процеси в Європі.
3. Розвиток ідеї Єдиної Європи та місце в ній України.
4. Сутність ЄС як інтеграційного об'єднання особливого типу.
5. Субсидіарність, солідарність і комунітарне право як інструменти розвитку інтеграційних процесів, гармонізації управлінських систем країн ЄС.
6. Становлення та особливості розвитку відносин України з ЄС.
7. Стратегічне планування політики європейської інтеграції.

Тема 3.2. Вплив глобалізаційних процесів на діяльність національної держави

Питання до семінарського заняття

1. Держава як структурозумовлюючий суб'єкт світової системи.
2. Перспективи подальшого розвитку держав у теоріях глобалізації.
3. Нова класифікація функцій держави в умовах глобалізації.
4. Реалізація функцій держави в контексті глобалізаційних процесів.
5. Сутність та закономірності економічних та політичних інтеграційних процесів.
6. Етапи (форми) економічної інтеграції (створення зони вільної торгівлі; митний союз; розширення свободи економічних процесів; економічний і валютний союз).
7. Специфіка та етапи політичної інтеграції.
8. Чинники, які гальмують інтеграційні процеси.
9. Генезис та розвиток системи європейської безпеки.
10. Формування загальної зовнішньої політики та політики безпеки на європейському континенті.

4.2. Матеріали для самоконтролю

Самостійна робота аспіранта у межах навчальної дисципліни «Глобалізація та управління суспільними процесами» передбачає написання та захист ним творчої роботи до кожного розділу на одну з передбачених переліком тем за власним вибором. Виконання цієї роботи зорієнтоване на практичне застосування знань і розвиток вмінь, здобутих в процесі лекційних і семінарських занять, самостійного опрацювання навчальних матеріалів. Творча робота висвітлює результати самостійного обдумування аспірантами актуальних проблем впровадження відкритого врядування в Україні. Викладення необхідних матеріалів повинно бути лаконічним, чітко сформульованим і відповідати суті проблеми. Результатом написання творчої роботи є обґрунтований авторський висновок щодо обраної тематики і можливі рекомендації для розв'язання проблеми.

Вимоги до захисту творчої роботи:

- творча робота повинна бути підготовлена кожним аспірантом індивідуально;
- виконана творча робота надається у електронному вигляді (файлом) викладачеві не пізніше, ніж за 2 тижні до початку екзаменаційної сесії;
- друкований варіант творчої роботи надається аспірантом під час захисту;
- результати написання творчої роботи презентуються аспірантом під час екзаменаційної сесії у формі короткої доповіді та відповідей на поставлені запитання;
- на захисті для доповіді надається 5 хв.

Структура творчої роботи.

У структурі творчої роботи виділяються такі основні складові частини.

1. Постановка проблеми:

- короткий аналіз сучасного стану публічного управління у частині, що стосується

- обраної теми есе, виділення суперечностей та недоліків, що зумовлюють проблему;
- чітке формулювання проблеми відповідно до виділених суперечностей та недоліків, основні складові проблеми;
  - негативні наслідки того, що проблема не вирішується.
2. Шляхи вирішення проблеми:
- визначення підходів до вирішення проблеми;
  - опис конкретних шляхів реалізації обраних підходів.
3. Значення для практики:
- позитивні зміни у галузі публічного управління внаслідок реалізації запропонованих підходів;
  - позитивне значення цих змін для розвитку відкритого врядування.
4. Висновки, що коротко відображають результати проведеного аспірантом дослідження проблеми.
5. Перелік використаних джерел, оформлених згідно із вимогами.

Вимоги до оформлення творчої роботи.

Творча робота має бути роздрукована на білому папері стандартного формату А4. Розмір шрифту – 14 кегель, міжрядковий інтервал – 1,5, поля – 2 см з усіх боків. Титульний аркуш творчої роботи повинен мати такий зміст: назва університету; назва інституту; назва кафедри; назва навчальної дисципліни; тема творчої роботи; прізвище, ім'я, по батькові аспіранта, курс, шифр академічної групи; рік написання творчої роботи. За титульним аркушем слідує план творчої роботи, в якому треба виділити всі її структурні частини. У плані праворуч позначаються номери сторінок початку кожного пункту. Обсяг творчої роботи визначається вмінням аспіранта стисло і водночас вичерпно розкрити тему: показати значення проблеми, що розглядається, оцінити, як вона висвітлюється в спеціальній літературі та розв'язується на практиці, зробити висновки та обґрунтувати власні пропозиції. Обсяг роботи – 15-20 сторінок. Обов'язкова вимога: чітке посилання на джерела інформації. Всі цифри, факти, теорії, думки вчених, цитати повинні мати посилання у вигляді [2, с. 54] (перша цифра означає номер джерела у наведеному в кінці реферату списку літератури, а друга цифра – номер сторінки у цьому джерелі). Бажано використовувати в творчій роботі таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо. Список використаної літератури (не менше 7 джерел) оформляється згідно з діючими правилами. Якщо інформація взята з мережі Інтернет, потрібно, як і для звичайної літератури, вказати автора, назву статті, а потім навести адресу сайту в Інтернеті. У творчій роботі мають бути обов'язково авторські пропозиції щодо вирішення проблеми, що розглядається. До тексту творчої роботи додається презентація у форматі Microsoft Power Point обсягом 10-12 слайдів, що відображає основні положення творчої роботи відповідно до його структури.

Перелік тем творчих робіт до розділу 1

1. Глобалізація з погляду її історичних форм.
2. Глобалізація у новітній історичний період.
3. Погляди У.Бека щодо глобалізації.
4. Погляди Е.Гідденса щодо глобалізації.
5. Погляди І.Уоллерстайна щодо глобалізації.
6. Позитивні та негативні наслідки глобалізації.
7. Процес "включення / виключення" як глобалізаційне явище.
8. Основні антиномії глобалізації.
9. Поняття глобалізації у поглядах вчених.
10. Поширення процесів міждержавної економічної та політичної інтеграції як складова глобалізації.
11. Процеси економічної глобалізації у сучасному світі.
12. Процеси духовно-культурної глобалізації у сучасному світі.
13. Проблема ідентичності у глобалізованому світі.

14. Етичні аспекти глобалізації.
15. Інформаційні аспекти глобалізації.
16. Співвідношення глобалізації та локалізації у сучасному світі.
17. Основні напрями розвитку глобалістики.
18. Проблемне поле досліджень глобалістики.
19. Основні глобальні кризи сучасності.
20. Криза підтримання миру: сутність та шляхи подолання.
21. Демографічна глобальна криза та управлінські механізми її подолання.
22. Глобальна екологічна криза та можливості її подолання.
23. Глобальна інформаційна криза: сутність, особливості, напрями подолання.

Перелік тем творчих робіт до розділу 2

1. Поняття та особливості глобальних проблем сучасного світу.
2. Глобальні економічні проблеми: сутність та можливості вирішення.
3. Глобальні політичні проблеми: сутність та можливості вирішення.
4. Глобальні екологічні проблеми: сутність та можливості вирішення.
5. Глобальні духовно-культурні проблеми: сутність та можливості вирішення.
6. Глобальні проблеми безпеки: сутність та можливості вирішення.
7. Модель глобальної держави: сутність, особливості, проблеми функціонування.
8. Модель світового уряду: сутність, особливості, проблеми функціонування.
9. Модель наддержавного управління: сутність, особливості, проблеми функціонування.
10. Модель глобального урядування: сутність, особливості, проблеми функціонування.
11. Практична модель глобального управління під егідою ООН та її дієвість у сучасному світі.
12. Управлінські функції міжнародних організацій та особливості їх реалізації у глобальному управлінні.
13. Механізми діяльності Світового банку як суб'єкта глобального управління.
14. Механізми діяльності МВФ як суб'єкта глобального управління.
15. Механізми діяльності ОЕСР як суб'єкта глобального управління.
16. Механізми діяльності СОТ як суб'єкта глобального управління.
17. Механізми діяльності ЮНЕСКО як суб'єкта глобального управління.
18. Механізми діяльності ВООЗ як суб'єкта глобального управління.
19. Система наддержавного управління на рівні ЄС: структура, особливості та проблеми функціонування.
20. Система наддержавного управління на рівні Африканського Союзу: структура, особливості та проблеми функціонування.
21. Система наддержавного управління на рівні Південноамериканського союзу: структура, особливості та проблеми функціонування.
22. Система наддержавного управління на рівні ASEAN: структура, особливості та проблеми функціонування.
23. Система наддержавного управління на рівні ЄАЕС: структура, особливості та проблеми функціонування.
24. Найбільші світові ТНК як суб'єкти глобального управління.
25. Механізми взаємодії ТНК та держав у глобальному управлінні.
26. Управлінські моделі діяльності ТНК у глобальному просторі.
27. Позитивні та негативні наслідки включення ТНК у глобальне управління.

Перелік тем творчих робіт до розділу 3

1. Зміни політичної функції держави в умовах глобалізації.
2. Зміни економічної функції держави в умовах глобалізації.
3. Зміни соціальної функції держави в умовах глобалізації.
4. Зміни безпекової функції держави в умовах глобалізації.
5. Зміни екологічної функції держави в умовах глобалізації.

6. Зміни інформаційної функції держави в умовах глобалізації.
7. Зміни культурної функції держави в умовах глобалізації.
8. Діяльність держави щодо охорони та захисту прав і свобод людини в умовах глобалізації.
9. Зміни зовнішніх функцій держави в умовах глобалізації.
10. Діяльність держави щодо регулювання міжнаціональних конфліктів в умовах глобалізації.
11. Звуження впливу держави на суспільні процеси в умовах глобалізації.
12. Проблеми розмивання державного суверенітету "знизу" в умовах глобалізації.
13. Проблеми обмеження державного суверенітету в боку недержавних глобальних суб'єктів управління.
14. Абсолютний та відносний державний суверенітет в умовах глобалізації.
15. Зростання взаємозалежності держав та обмеження їх суверенітету в умовах глобалізації.
16. Зміни функціональних характеристик державного суверенітету в умовах глобалізації.
17. Вплив наддержавних регіональних об'єднань на державний суверенітет.
18. Вплив міжнародних організацій на державний суверенітет в умовах глобалізації.

4.3. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

4.4. Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю

1. Підходи щодо класифікації та концептуалізації глобалізаційної проблематики.
2. Історичні форми глобалізації.
3. Історичні етапи глобалізації.
4. Загальна характеристика проблемного поля глобалізації.
5. Основні антиномії глобалізації.
6. Глобалізація деструктивних суспільних явищ.
7. Глобалізація як явище сучасності, що зумовлює якісно новий період розвитку людства.
8. Розуміння глобалізації як процесу посилення взаємозв'язку та взаємозалежності країн світу.
9. Основні підходи до тлумачення поняття глобалізації.
10. Основні складові глобалізації.
11. Сучасні процеси міждержавної економічної та політичної інтеграції.
12. Напрями формування світової економічної системи.
13. Роль сучасних інформаційно-комунікаційні технології у економічній глобалізації.
14. Зміст глобалізації екологічної сфери.
15. Уніфікація культури як складова глобалізації.
16. Феномен глобалізації у філософському контексті.
17. Світоглядний аспект глобалізації.
18. Суспільні чинники глобалізації.
19. Глобалізація як генератор суспільної різноманітності та можливостей суспільного розвитку.
20. Глобалізація та локалізація.
21. Основні концепції глобалізації.
22. Три підходи в інтерпретації глобалізації (радикально-глобалістський, помірно-глобалістський, антиглобалістський).
23. Поняття сучасної світосистеми за І.Уоллерстайном та її основні риси.
24. Поняття глобалістики як міждисциплінарної галузі наукових досліджень.
25. Основні етапи розвитку глобалістики.
26. Цивілізаційний підхід до аналізу процесів глобалізації.
27. Концепція глобальної спільності М.Чешкова.
28. Розуміння предмета глобалістики.
29. Сучасні напрями досліджень у структурі глобалістики.
30. Загальні наукові завдання глобалістики.

31. Прояви глобалізації у духовно-культурній сфері.
32. Ціннісні конфлікти як наслідок глобалізації.
33. Виклики глобалізації у сфері національної ідеології.
34. Конфліктна природа культурної глобалізації.
35. Екстремізм як реакція на глобалізацію.
36. Форми та рушійні сили екстремізму в умовах глобалізації.
37. Основні соціально-етичні проблеми глобалізації.
38. Роль етичних цінностей в глобалізаційному процесі.
39. Проблема глобальної включеності та виключеності та її вплив на розвиток країн.
40. Перспектива глобального суспільства з погляду християнського вчення.
41. Ціннісні орієнтири міжнародних відносин в епоху глобалізації.
42. Роль держави в глобальному суспільстві.
43. Роль громадянина в глобальній спільноті.
44. Поняття та класифікації глобальних проблем.
45. Соціально-економічні та екологічні проблеми глобального характеру.
46. Глобальні проблеми безпеки.
47. Глобальні політичні проблеми.
48. Поняття глобального управління.
49. Основні моделі глобального управління.
50. Модель управління вирішенням глобальних проблем на основі ООН.
51. Управлінські механізми досягнення ЦРТ.
52. Глобальні цілі у галузі стійкого розвитку до 2030 р. та механізми їх досягнення.
53. Поняття управлінської глобалістики.
54. Поняття та особливості глобальних криз.
55. Основні групи глобальних криз.
56. Найгостріші глобальні кризи сучасності.
57. Геополітична криза підтримання миру та управлінський механізм їх розв'язання в межах ООН.
58. Сутність глобальної демографічної кризи та еміграційна політика.
59. Екологічна криза та глобальне управління у сфері екології.
60. Інформаційна криза та напрями управління на глобальному рівні з метою її розв'язання.
61. Мережева модель соціальної організації в умовах глобалізації.
62. Поняття міжнародної організації як суб'єкта глобального управління.
63. Поділ міжнародних організацій за характером членства і юридичною природою учасників.
64. Глобальні та регіональні міжнародні організації.
65. Міжнародні організації загальної та спеціальної компетенції.
66. Міждержавні й наддержавні міжнародні організації.
67. Регулюючі та координуючі функції міжнародних організацій у процесах глобального управління.
68. Контрольні та оперативні управлінські функції міжнародних організацій.
69. ООН як найбільш впливовий суб'єкт глобального управління.
70. Роль Світового банку в управлінні економічними процесами на глобальному рівні.
71. Глобальні управлінські впливи МВФ на фінансово-економічні відносини.
72. ОЕСР як впливовий суб'єкт глобального економічного управління.
73. Функції СОТ щодо глобального регулювання міжнародної торгівлі.
74. Глобальні управлінські впливи ЮНЕСКО на гуманітарну сферу.
75. Галузеві міжнародні організації та їх роль у глобальному управлінні.
76. Загальна характеристика процесів становлення і розвитку наддержавних регіональних об'єднань як суб'єктів глобального управління.
77. Інституційна система ЄС, Африканського союзу та Андського співтовариства, її подібність до державної.

78. Три принципи діяльності зазначених регіональних об'єднань.
79. Наддержавний характер управлінських впливів ЄС, Андського Співтовариства і Африканського Союзу.
80. Види правових актів, котрі є обов'язковими для виконання в усіх країнах-членах зазначених регіональних об'єднань.
81. Особливості реалізації рішень, прийнятих на рівні ЄС, Андського Співтовариства і Африканського Союзу.
82. Поширеність управлінських впливів зазначених регіональних об'єднань на різні сфери суспільного життя.
83. Інституційна система та основні напрями функціонування ЄАЕС.
84. Інституційна система та управлінська діяльність ASEAN.
85. Основні підходи до визначення ТНК.
86. Особливості територіального розміщення ТНК.
87. Причини активного розвитку ТНК.
88. Роль ТНК у світових економічних процесах.
89. ТНК як "рушійні сили" глобалізації суспільного розвитку.
90. Концепції однополярного інституційного устрою глобального управління та місце ТНК в ньому.
91. Багатополярна система глобального управління на принципах автономізації та включення ТНК у неї.
92. Регіональні системи управління ТНК.
93. Поняття глобального громадянського суспільства.
94. Чинники становлення глобального громадянського суспільства.
95. Феномен міжнародних неурядових організацій.
96. Основні типи міжнародних неурядових організацій.
97. Співпраця міжнародних неурядових організацій з урядами держав у процесах глобального управління.
98. Міжнародні неурядові економічні організації як суб'єкти глобального управління у сфері економіки.
99. Переваги та потенційні небезпеки участі міжнародних неурядових організацій у глобальному управлінні.
100. Зміна характеру і змісту управлінської діяльності традиційної держави під впливом глобалізації.
101. Процеси універсалізації у сфері держави і права.
102. Перспективи сумісності національної держави і глобалізації.
103. Нова класифікація функцій держави в умовах глобалізації.
104. Вплив глобалізації на політичну функцію держави.
105. Реалізація економічної функції держави в умовах глобалізації.
106. Трансформація соціальної функції держави під впливом глобалізації.
107. Екологічна функція держави в умовах глобалізації.
108. Глобальний характер функції охорони та захисту прав і свобод людини.
109. Вплив глобалізації на форми і зміст міждержавного спілкування.
110. Глобалізація інформаційної сфери та національна держава.
111. Уніфікація культури та культурна функція держави.
112. Поняття державного суверенітету та його обмеження в умовах глобалізації.
113. Вплив глобалізації на сутність та функціональне призначення державного суверенітету.
114. Добровільні обмеження суверенітету держав для вирішення глобальних проблем.
115. Добровільне покладання традиційних державних функцій на міжнародні організації заради колективних інтересів держав.
116. Відносний характер державного суверенітету в сучасному світі.
117. Протиріччя між зростаючою взаємозалежністю країн і збереженням державного суверенітету.

118. Обмеження державного суверенітету в моделях колективної безпеки.
119. Реальний та формальний суверенітет держави у сучасних умовах.
120. Світова тенденція універсалізації управлінських принципів.
121. Всесвітній процес розширення участі громадян в управлінні державою.
122. Глобальний розвиток електронного уряду.
123. Запровадження децентралізованих моделей управління державою у різних регіонах світу.
124. Поширення нового державного (публічного) менеджменту у глобальному масштабі.
125. Розвиток систем надання публічних послуг як напрям державно-управлінських перетворень у світі.
126. Адаптація державної політики до процесів глобалізації управління.
127. Глобальні мережі як модель управління суспільними процесами.
128. Поняття та особливості сучасного державного стратегічного планування.
129. Загальна характеристика впливу глобалізації на державне стратегічне планування.
130. Механізми впливу ООН на цілі державної політики.
131. Глобальні цілі Світового банку та їх інтеграція у діяльність урядів світу.
132. Пріоритети МВФ та їх впровадження у державне стратегічне планування.
133. Стратегія ЮНЕСКО та її здійснення на національному рівні.
134. Довгострокова стратегія "Європа 2020" та її реалізація у країнах ЄС.
135. Стратегія "Глобальна Європа 2050" як основа вироблення політики країн ЄС.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

5.1. Політика курсу

Відвідування лекційних занять є добровільним, проте враховується при підсумковому контролі шляхом задавання додаткових запитань за відповідним матеріалом.

Відвідування семінарських занять є обов'язковим, їх пропуск автоматично знижує підсумкову оцінку за курсом, оскільки на відповідні семінари аспірант не отримує балів.

Політика академічної доброчесності визначається згідно з Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Таврійському національному університеті імені В.І. Вернадського.

5.2. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Денна форма навчання

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2			Розділ 3				
C1.1	C1.3	TP1	C2.1	C2.2	TP2	C3.2	TP3	40	100
5	5	10	5	5	10	10	10		

C1.1, C2.1 ... C3.2 – семінари до тем розділів

TP1 ... TP3 – творчі роботи до розділів

Заочна форма навчання

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Розділ 3			
C1.3	TP1	C2.1	TP2	C3.2	TP3	40	100
10	10	10	10	10	10		

C1.3, C2.1, C3.2 – семінари до тем розділів

TP1 ... TP3 – творчі роботи до розділів

5.3. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79	добре	C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29	незадовільно	F	необхідне повторне вивчення курсу

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Афонін Е. А. Глобальне громадянське суспільство як феномен сучасного глобального світу / Е. А. Афонін, Т. В. Бельська // Вісник НАДУ. – 2013. – № 4. – С. 9-16.
2. Бек У. Власть и ее оппоненты в эпоху глобализма. Новая всемирно политическая экономия / У. Бек ; пер. с нем. А. Б. Григорьева, В. Д. Седельника; послесл. В. Г. Федотовой, Н. Н. Федотовой. – М. : Прогресс Традиция; Территория будущего, 2007. – 464 с.
3. Войтович Р. В. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) : монографія / Р. В. Войтович. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 680 с.
4. Глобальне управління – 2025 : доповідь Національної розвідувальної ради США та Інституту ЄС із досліджень безпеки / пер. з англ. Г. Лелів. – Л. : Літопис, 2011. – 120 с.
5. Дорошкевич А. С. Філософія глобальних проблем сучасності : консп. лекцій / А. С. Дорошкевич, О. Є. Сук, А. П. Смелянцев. – Х. : ХНАДУ, 2014. – 174 с.
6. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 7 : Державне управління в умовах глобальної та європейської інтеграції. – 2011. – 764 с.
7. Ильин И. В. Глобалистика в контексте политических процессов / И. В. Ильин. – М. : Изд-во МГУ, 2010. – 302 с.
8. Інноваційно-інвестиційний розвиток суспільства : навч. посіб. / кол. авт. : А. М. Михненко (кер. авт. кол.), В. Ф. Мартиненко, С. О. Кравченко та ін. – К. : УкрСІЧ, 2014. – 332 с.
9. Скрипник О. М. Історія міжнародних організацій : навч. посіб. / О. М. Скрипник. – Умань : ПП Жовтий О.О., 2011 – 226 с.
10. Суліма Є. М. Глобалістика : підручник / Є. М. Суліма, М. А. Шепелев. – К. : Вища школа, 2010. – 544 с.
11. Чешков М. А. Глобалистика как научное знание. Очерки теории и категориального аппарата / М. А. Чешков. – М. : НОФМО, 2005. – 224 с.
12. Юськів Б. М. Концепція і парадигми глобального управління / Б. М. Юськів // Політичний менеджмент. – 2009. – № 1. – С. 119-130.

Додаткові

1. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства / З. Бауман; пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. – К. : Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2008. – 109 с.
2. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек;

- пер. с нем. А. Григорьева и В. Седельникова; общ. ред. и послесл. А. Филиппова. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 304 с.
3. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире / И. Валлерстайн ; пер. с англ. П. М. Кудюкина ; под общ. ред. Б. Ю. Кагарлицкого. – СПб. : Университетская книга, 2001. – 416 с.
  4. Валлерстайн И. Конец знакомого мира. Социология XXI / И. Валлерстайн; пер. с англ. под ред. В. Л. Иноземцева. – М. : Логос, 2004. – 368 с.
  5. Василенко И. А. Политическая глобалистика : учеб. пособ. / И. А. Василенко. – М. : Логос, 2000. – 360 с.
  6. Ващенко К. О. Зовнішні пріоритети України та нові моделі стратегічного партнерства: навч.-метод. матеріали / К. О. Ващенко, Р. В. Войтович. – К. : НАДУ, 2013 – 60 с.
  7. Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь / Э. Гидденс ; пер. с англ. М. Коробочкина. – М. : Весь Мир, 2004. – 120 с.
  8. Горбач Л. Міжнародні економічні відносини : підручник / Л. Горбач, О. Плотніков. – К. : Кондор, 2005. – 263 с.
  9. Державний суверенітет: теоретико-правові проблеми : монографія / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. – Х. : Право, 2010. – 272 с.
  10. Договор о Евразийском Экономическом Союзе [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_163855/
  11. Договор о Европейском Союзе (в редакции Лиссабонского договора) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eulaw.ru/treaties/teu>
  12. Мокій А. І. Міжнародні організації : навч. посіб. / А. І. Мокій, Т. П. Яхно, І. Г. Бабець. – К. : Центр учбов. л-ри, 2011. – 280 с.
  13. Полтораков О. Ю. Глобальне громадянське суспільство в системі міжнародних відносин / О. Ю. Полтораков // Дослідження світової політики : зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 44. – С. 149–156.
  14. Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года : Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН A/RES/70/1 от 25 сент. 2015 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/documents/ods.asp?m=A/RES/70/1>
  15. Радзівський І. Сучасні тенденції розвитку системи державного управління: концептуальний вимір / І. Радзівський // Вісник державної служби України. – 2008. – № 4. – С. 24-28.
  16. Сурмін Ю. П. Тенденції розвитку державного управління / Ю. П. Сурмін // Вісн. НАДУ. – 2007. – № 2. – С. 5-14.
  17. Charter of the Association of Southeast Asian Nations [Electronic resource]. – <http://www.asean.org/asean/asean-charter/asean-charter>
  18. South American Union of Nations Constitutive Treaty [Electronic resource]. – http://www.isags-unasur.org/it_biblioteca.php?lg=3&cat=1&bb=158
  19. The Constitutive Act of the African Union. – http://www.au.int/en/about/constitutive_act

Інформаційні ресурси

1. Громадянське суспільство і влада. Урядовий веб-сайт. – http://civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/news/article
2. Законодавство України. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a>
3. Національне агентство України з питань державної служби. – <http://www.nads.gov.ua>
4. Національний інститут стратегічних досліджень. – <http://www.niss.gov.ua>
5. Организация Объединенных Наций. – <http://www.un.org/ru/>
6. Партнерство "Відкритий Уряд". – <http://ogp.gov.ua>
7. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. – <http://www.president.gov.ua>
8. Реформи в Україні. – <http://reforms.in.ua>
9. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – <http://www.kmu.gov.ua>

10. Центр політико-правових реформ. – <http://www.pravo.org.ua>
11. Human Development Reports. – <http://hdr.undp.org/en/>
12. Freedom House. – <http://www.freedomhouse.org>
13. Open government partnership. – <http://www.opengovpartnership.org>
14. The Sigma Programme. – <http://www.sigmaweb.org>
15. The World Bank. – <http://www.worldbank.org>
16. United Nations Development Programme. – <http://www.undp.org/content/undp/en/home.html>
17. World Economic Forum. – <http://www.weforum.org>
18. Worldwide Governance Indicators. – <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>